

Párbeszéd

A jó szó a módszerem

Dr. Takács Antal

— Hogyan lesz az emberből igazgató?
— Gondolnak rá. Megtudja. Kinevezik.
— Aztán?
— Elindul reggel otthonról, ballag át a hídon Újszegedre, amíg csak...

— Amíg, csak...?
— Az úgy volt, hogy kezdetben a híd közepéről fordultam vissza néha. Sok évet töltöttem az újszegedi szövőgyárban. Beidéződés.
— Elműlik ez is.
— Teljesen soha. Az ablakomból látom a kéményt.

— Kijár néha a régi barátok, kollégák közé.

— Hatvanhét óta kerültem ide, azóta nem voltam.

— Ellentmondásnak tűnik!

— Nem az. Megmagyarázom. Ha én egyszer bemennék, nem szabadulnék onnan egy hétig sem, mert mindenkiel kellene legalább pár szót váltanom. Nincs időm erre, azt meg, hogy valaki megsértődjön, nem akarom. Én most is ugyanolyan beosztott vagyok, mint voltam az újszegedi gyárban.

— Beosztott?
— Persze. A város beosztottja vagyok.

— Hol kezdte az életét?

— Technikusként dolgoztam az egyetemen. Az alapképzettségem vegyész. Ötvenegyben aztán elvégeztem a jogi egyetemet is.

— Jogász lett.

— Nem. Technikus Újszegeden, később az erőműtelep vezetője, majd főenergetikus lettem.

— Sajátságos...

— Látom, meglepett egy kicsit. Szó ami szó, én rólam ott senki se tudta, hogy dr. Takács Antal vagyok. Előfordult, hogy a labdarúgó-szövetségből kerestek így. A telefonközpontos megletagadott: „nálunk dr. Takács nincs, itt csak a Takács Tóni dolgozik.”

— Takács Tóni a focidrukkerek is ismerik.

— Az UTC-ben fociztam huszonkilenc éves koromig, akkor abbahagytam, mert a fiatalabbak néha már azt mondták: gyere öreg utánam... Nem lettem nagy játékos, de egy biztos, a maiaknál jobban szerettem focizni.

— Hangsúlyval mondta.

— Nem járok meccsre. Főlegesen nem idegesítem fel magam.

— Ezek szerint van itt is elég idegeskedni valója...

— Nem szeretem a szilvesztert, a húsvéthétet.

— Miért?

— Mert nálunk majdnem mindig akkor jön a baj; a csőtörés, a dugulás...

— És akkor azonnal a Vízművek és Fűdők igazgatóját hívják.

— Ha még csak akkor hívnának, de telefonoznak nekem olyan ügyekben is, ami nem ránk tartozik. Csőrepedés van, nem folyik a víz, eldugult a lefolyó... Hozzánk csak a hálózat tartozik, pontosabban a víz-hálózatnak az óráig tartó szakaszai.

— Mennyi vizet fogyaszt a város naponta?

— Hetvenezer köbméternyit.

— Pazarolunk?

— Pazarolunk.

— Mennyit?

— Számítsa ki! Ezer liter víz elállítási ára körülbelül három forint, a fogyasztók kilencven fillért fizetnek érte. Ezért a pazarlás.

— Ki téríti meg a különbözetet?

— Az állam.

— Milyen Szeged ivóvize?

— Meleg, de kitűnő ízű.

— Hiedelem. A vizet kutakból nyerjük. Egyelőre. A távlati felmérések azt mutatják, pár év múlva már csökken a kutak hozama. Új vízbázist kell létrehozunk, s a víz bizonyos mennyiségét a Tiszából kell kivennünk.

— Mennyibe kerül ez a változás?

— Körülbelül egymilliárd kifizetés.

— Szinte nem múlik el nap anélkül, hogy ne hallanánk egy fővárosi csőtörésről; nálunk mikorra várható a mindennapi csőtörés kora?

— Szeged csatornahálózata és vízvezeték-hálózata is elöregedett. Vannak a földben nyolcvan esztendősnél öregebb öntöttvas csövek is. Tervszerűen újítjuk föl őket. A pestihez hasonló helyzetre nálunk nem kell számítani. Van persze gondunk így is. Naponta átlagosan huszonöt bejelentés érkezik hozzánk. A hibákat másfél-két nap alatt ki tudjuk javítani.

— Csatornák?

— A legrégebbi százötven éves. Megépítettük az észak-déli főgyűjtőt.

— Hol?

— A kérdés jogos. Átknamélyítők csinálták, hat-nyolc méter mélyen a föld alatt. Egyébként akkora, hogy egy Trabanttal autózni is lehetne benne. Most a tisztítómű készül. Ha befejeződik a munka, minden szennyvíz a város alatt és tisztítva kerül a Tiszába.

— A fűdöket is ez a vállalat kezeli, fűdővárosban ez nem kis felelősség.

— Szeged nem fűdőváros. Még nem.

— Az lesz?

— Az. Megépítjük a ligetfűdőt a part mentett oldalán. A mostani partfűdő a folyó széleireinek van kitéve. Én különösen a zöldárra haragszom.

— Miért éppen arra?

— Mert majdnem mindig olyankor jön, amikor már parkosítottuk a területet. Aztán kezdhettünk mindent előlről.

— A SZUE?

— A versenyszüzdőről írt cikkekre gondol. Azt hiszem, egy kicsit túllírták a dolgot. Kéna-ponta cseréljük a vizet. Abban igazuk volt, hogy akik tisztították a medencét, dolgozhattak volna jobban is. Van más ok is. A víz másképp mutat egy új, csempézett medencében, mint a régi, a kopottban. Aztán... nem akarok senkit megsejtetni, de a fűdőközök közül sokan nem tusolnak le, mielőtt beugranának a vízbe...

— A gőzfűdőnek hámlik megint a vakolata. Mintha omladozna...

— Két éve ráköltöttünk egymilliót. A nedves falak ledűrték a vakolatot. Most műanyag vakolattal próbálkozunk. Talán...

— És belül?

— Karbantartunk. Új tisztasági fűdőre nincs pénz.

— Kellene?

— Egyre több fűdőszobás lakás épül. A kadosztályunk volt régen a legzsúfoltabb. Ma nem...

— Úszóházak?

— Több kellene. Tudom.

— És?

— A mostani téli kikötőben nincs több úszóháznak hely. Majd ha az új elkészül... Tervezünk viszont csónaktárolót a partfűdőre.

— Gondok, problémák...

— Megoldjuk őket, megoldódnak.

— Milyen vezetőnek tartja magát?

— Kérni szoktam, nem utasítani. Különböző sem vagyok veszekedős, nagyhangú ember. A jó szó — ez a módszerem. Itt erre van szükség.

— Csak itt?

— Nem. De itt különösen. Ha jó szó sincs, mi tartaná itt viszonylag átlagosan kereset mellett az embereket? Nézzé, azzal egyik fiatalember sem kérkedik, hogy csatornamunkás, pláne a lányok előtt...

— Tizenegy éve igazgató. Mi volt a legrosszabb élménye?

— A vízhiány hetvenháromban. Ha ilyesmire álmodom, felriadok.

— És a legmulattatóbb?

— Bontottam a postát. Az egyik levélről kifogásolta, hogy a medencében süti a fejét a nap. No, jó... Olvasom a másik levelet. Annak az íróját értelem követelte a jegyenek kivágását, mert nem süti a fejét a nap. Mit csináltam volna? Lemásoltattam a leveleket, és elküldtem a másik félnek mindkettőt.

— És?

— Azóta sem kaptam választ.

— Mikor dolgozik jól a vállalat?

— Ha nem beszélnek rólunk, ha észre sem vesszük, hogy vagyunk. Mert...

— Félbehagyta a mondatot!

— Igen. A fűdés dolgai jutottak eszembe. Azok pont olyanok, mint a foci. Mindenki ért hozzá, csak az nem, aki vele foglalkozik — így gondolják.

— És Önök?

— Dolgozunk.

PETRI FERENC

Bezzeg János

Arcodra írom

belülről dőlő havazásban ország-vallató csavargásban

szavak szavakat megtapintva csönd-zubbonyban fordulnak vissza

egyetlen egy csak megmarad tekinteteden fennakad

szótlán önmagát kimondja — amint arcom arcodra írja

Antiszülők

Kiborult a nagyvállalat egyik osztályvezetője, mert aznap reggel a tizenkét tagú munkatársi gárdájából hárman jelentették be, hogy rövidebb-hosszabb időre távol maradnak munkahelyüktől. Ifjú asszony mind a három. Egyikük öthónapos terhes, és az orvos enyhe veszélyeztetettség miatt háromheti otthoni pihenésre utasította. A másik kisgyermekes édesanya, akinek megbetegedett a bölcsődés kislánya — és ki más gondolhatná a beteg csöppöcséért jobban, mint az édesanyja? A harmadik fiatalasszonynak a férjével és a gyermekével együtt valamiféle bizottság előtt kellett megjelennie, hogy eldöntse: fölveszik-e a kicsit az óvodába vagy sem? Történt vele mindez annak ellenére, hogy a kislánya mindaddig bölcsődében nevelkedett, de a körzetben olyan sok a gyerek, hogy az óvodák képtelenek mindannyiukat befogadására. Szegény asszony tehát azért hiányzott aznap a munkahelyéről — és a férje is a sajátjáról —, hogy elhelyezzék gyermeküket az óvodában, és nyugodtan dolgozhassanak tovább a munkahelyükön.

Mégis rájuk zúdult az osztályvezető haragja, akiről csupán annyit illik tudnunk, hogy szorgalmas és kiváló szakember, de életének nagy tragédiája, hogy egy súlyos betegségből kifolyólag soha nem lehetett és nem lehet gyermeke. Talán nem is a három asszonykára haragudott valójában, talán inkább a személyes fájdalom bukott ki belőle, amikor ilyeneket kiabált: „Ez már megiscsak sok! Kapnak gyes-t, családi pótlékot, segélyeket, mindent, és akkor még mi gúrcöljünk helyettük is?!”

Ha ez volna az egyetlen afféle eset, amelyről tudomásom volna, akkor is szót emelnék a gyermekek és az anyák védelmében. Ámde mindnyájan, akik valahol dolgozunk, jól tudjuk — mert gyakran tapasztaljuk —, hogy talán nincs is olyan munkahely ebben a kicsi országban, ahol az ifjú vagy a leendő édesanyák időnként valakitől-valakiktől ne kapnák meg a magukét. Néha elcsodálkozom: hogyan bírják elviselni a gúnyos megjegyzéseket, a szidalmakat, a számonkéréseket? De hát egy szülő, egy édesanya sok mindent — sőt, mindent! — elvisel a gyermekéért, és lassan-lassan annyira hozzászokik már az efféle kiborításokhoz, hogy szinte észre

sem vesz. A legvisszatasztáltabb azonban ebben az egész dologban az, hogy az anyaszidalmazók többsége — sőt, majdnem mindegyike — a szerencsétlen sorsú osztályvezetővel ellentétben maga is szülő, édesanya vagy édesapa, aki természetesen tartja, hogy a saját gyermekeiért mindent megtegyen. Miféle lelki indíték készítheti őket arra, hogy szülőársukat, ha az éppen hiányozni kényszerül, elmarasztalják? Hiszen ők is voltak már és lesznek még hasonló helyzetben. Nem értem őket.

Olvasóink bizonyára emlékeznek még arra a heves vitára, amely a hetvenes évek elején folyt a Nők Lapjában, és amely vitának a sürített anyagát Fekete Gyula adta ki 1972-ben az „Éljünk magunknak?” című könyvében. Abban a vitában olvastam először nyomtatásban azt a borzalmas szót, hogy „antianyá”. Néhány eltorzult lelkiülettű leány és asszony vallotta meg nyíltan és „öntudatosan”, hogy ők bizony független, szabad emberként kívánnak élni, nem akarnak gyermeket, családot, őket csak a munkájuk, a hivatásuk, az érvényesülésük érdekli.

Annak viszont, hogy szerény kis írásom fölébe emegsem az „Antianyák”, hanem az „Antiszülők” címet tettem, az az oka, hogy ma már egyre több olyan férfival találkozhatunk, aki családjában anyaként törődik a gyermekével, vagy aki valami miatt egyedül kénytelen nevelni gyermekét. Talán éppen azért, mert a felesége belépett az antianyák sorába, és otthagya a családját. Nos, ezekre az édesapákra még jobban rájár a rúd a munkahelyükön. A társadalmi köztudat azt még csak megérti, valahogyan — ha ritkán is, — hogy a dolgozó anya olykor hiányozni kénytelen a gyermeke miatt, de azt, hogy ilyesmi egy férfival is előfordulhat, már képtelen elfogadni. Nekik ez a szöveg jár ki: „Annyi nőt kaphatsz minden újjadra, amennyit akarsz — minek kínlódsz egyedül a gyermekeddel?!” Mintha bizony olyan egyszerű dolog volna a újranovalni, új anyát hozni a gyerekekhez! Mintha ez csak amolyan elhatározás dolga volna! Hogy ehhez vonzalom, szerelem meg egyéb ilyen ócskaságok is kellenének? Ugyan kérem, hol élünk?! A tizenkilencedik században? Nem a levegőbe beszéllek. Az egyik üzembem egy férfi, aki egyedül maradt a két kisgyermekével, kérte, hogy menessék a három műszak kötelezettsége alól — de nem adtak helyt a kérésének.

Mire való ez a kegyetlen játék? Miért vagyunk rosszak egymáshoz, noha jók is lehetnénk? Bizonyos, hogy a zavartalan munkamenetet a hiányszak megzavarják, akadályozzák. De az még bizonyosabb, hogy a jó munkára való törekvésemet még jobban gátolja az, ha nem tudok a gyermekemről megnyugtatóan gondoskodni. Úgy látszik, a munkahelyi antiszülők ezt nem tudják, és ezzel, végül is, ők zavarják meg legjobban az áhított zavartalan munkamenetet.

Az emberségről már nem is szólók. Minek? Abbamaradna tőle a gyermekük miatt hiányozni kényszerülő szülők szidalmazása?

GYÖRI GYÖRGY

Botár Attila

Temetni ki merészel*

Mostantól nincs kegyelem, mostantól bukdácsolás csak, iszkázon tükröket takarnak halottira való vásznak.

Foncsormély téli csillagok. Forog fekete ménes: a fénylő-sörényes éj. Holnap szívkamra-sötét lesz.

Holnap töcsajég ijeszt: akárholt-szemet törnék. Inamban dobogja az út nem a sorsot —: a törvényt

*Egy éve, 1978. január 30-án halt meg Nagy László, emléke előtt tisztelgunk a fiatal költőárs versével.

hogy vaksi bikahomlokok óráján sose béna szív és kar, bár előbb-utóbb oltott mézben az aréna,

hogy jól esne a sírás a gyertyát odacsapva, de kényes gyászrezekkel készülődik a banda.

Mostantól nincs kegyelem: sírköteles, de élet. Ide-hajlik a végtelen s szívünkrol legelészget.